

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

מאמר

ויצא יעקב – תרצ"א

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק



יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע



ולזכות

הילד ישי הלוי שיחי

ליום הולדתו יום ג' שהוכפל בו כי טוב, חיי מרחשון

ולרגל הכנסו בביתנו של אברהם אבינו ע"ה

יום ג' שהוכפל בו כי טוב, כ"ה מרחשון ה'תשס"ה

ולזכות אחותו רחל תחי



נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' שלמה הלוי וזוגתו מרת חנה שיחיו קליין

זקניהם

הרה"ת ר' משה הלוי וזוגתו מרת מנוחה קריינדל שיחיו קליין

הרה"ת ר' יצחק דוד הכהן וזוגתו מרת פייגא שיחיו ראָזנבערג

הרה"ח ר' אברהם אליעזר הלוי וזוגתו מרת פעשע לאה שיחיו קליין

הרה"ת ר' שמעון וזוגתו מרת אסתר שיחיו גאָלדמאָן

מרת שרה גיטל שתחי ראָזנבערג

דעד כאן מה שנאמר בהליכת יעקב לחרון הוא במדרי' דתהו, ולכן נזכר רק ההליכה ולא היציאה, דיציאתו היא למעלה מהתהו, וכידוע¹⁵⁴ בשרשי התהו והתיקון דבשרשם התקון קדם, ולכן הוזכר רק ענין ההליכה. ומה שנזכר ד"פ, דהנה שלשה שותפים יש באדם¹⁵⁵, בתחלה אמרה רבקה ואח"כ יצחק, ואח"כ וישמע אל אביו ואל אמו הוא הסיוע מלמע' מהשותף השלישי לשמוע בקול אביו ואמו, ומ"ש ויקרא כו' קום לך כו' הוא מסירת הכח שקיבל מאביו אברהם, והתחלת סדר התיקון הוא בויצא יעקב כו', ולכך הוא מפרט כל ה' ענינים האמורים, דכך הוא סדר התיקון להיות דבר דבר על אופן. וזהו שפרש"י ויצא לא הוה לי' למכתב, כי שרש היציאה היא למע' מעלה שא"א להכתב, אלא וילך יעקב חרנה דהתחלת הבירור הוא באורות דתהו דשם הוא הילוכו של יעקב, ויצא ללכת חרנה, יצא ללכת לחרון להורות על ענין התיקון, דכל העבודות שבתקון הם בהכנה, וכמו במעשה המצות הנה קודם כל מצוה אומרים לשם יחוד קוב"ה ושכינת¹⁵⁶. וזהו ויצא יעקב, המשכת היו"ד בעקבים גם במדרי' היותר תחתונות לבררם במס"ג, דעי"ז יהי' הגילוי בהגילוי דלעתיד ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כי פי הוי' דבר.

קיצור. רך כקנה מדות דתיקון. קשה כארז מדות דתהו. ותקונם להיות במדרי' אל אין ואפס. ואז נעשה יתרון גם במדות דנה"א שהם התקון. ב' אופנים בהתכללות א' שסובלים זא"ז ב' שמקבלים זמ"ז. המשכת עקודים בברודים. ויבאר הכתוב בכוונת פרש"י.



MA'AMAR
VAYETZE YAakov 5691
Copyright © 2004
by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 778-4148

www.kehotonline.com

All rights reserved.

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

Printed in the United States of America

154 ראה ד"ה עם לבן גרתי תקס"ה באוה"ת וישלח רלא, ב ואילך; קיצורים והערות לתניא ע' מט ואילך.

155 קידושין ל, ב. נדה לא, א.

156 ראה פרי עץ חיים שער הזמירות ספ"ה. משנת חסידים מסכת כללות המצות פ"א משנה א. לקו"ת ואתחנן ט, א. דרושים לר"ה נה, ג. ד"ה שמח תשמח תשמ"א פ"ח (ספר המאמרים מלוקט ח"ב ע' פב. בהוצאה החדשה – ח"ד ע' רמה). וש"נ.

וכמאמר¹⁴⁹ אנה אמלוק, דבתהו הלא כל מדה ומדה לא יכלה לסבול מדת זולתה, ובשבירת הכלים דתהו הו"ע הגסות וההתנשאות ותוקף הישות, והמדות דנה"ב שרשם מהתהו, ולכן הם בתוקף שלא ע"פ השכל, ובישות להיות חכם בעיני עצמו. וזהו ואל יהא קשה כארו, דהמדות שהם קשה ארו צ"ל בבחי' אל אין ואפס ממש בתכלית, ולא בדרך שבירה כ"א בדרך בירור וזיכוך, ועי"ז נתוסף אור בהמדות דנה"א, הגם שהם בבחי' התיקון שהו"ע ההתכללות, אמנם בהתכללות יש ב' בחי' ומדרי¹⁵⁰, הא' ההתכללות שסובלים זא"ז, והוא שכל מדה ומדה נותנת מקום למדה זולתה, והוא רק מפני הרכות והחלישות שהוא ע"פ השכל, והיינו דהשכל המחייב מדה זו, הוא נותן מקום גם למדה אחרת זולתה, ולפעמים גם למדה ההפכית, אבל לא זה שעצם המדה נבטלה, כי המדה היא בתקפה, ורק שנותנת מקום גם לזולתה, והב' התכללות מה שמקבלים זמ"ז, דלא זו בלבד מה שסובלים זא"ז אלא עוד זאת שמקבלים זמ"ז, דבכללות כלם אז הו"ע השלימות. וזהו לעולם יהא רך כקנה ואל יהא קשה כארו, דגם בהמדות שבתיקון, שהם רך כקנה שהם בהתכללות, יהיו בבחי' אל שיקבלו זמ"ז, דאז הנה גם בתוקף האור והגילוי יהיו בהתכללות, דבמדרי' הא' בהתכללות שסובלים זא"ז הוא רק מפני החלישות והרכות, אבל אם יהי' תוקף האור והגילוי בהם אז לא יתכללו, דכל אחד הוא שלם לעצמו, ורק שנותנים מקום גם לזולתם, משא"כ התכללות הב' היא שגם בתוקף האור והגילוי יהי' בהתכללות. וזהו ההפרש בין עקודים לנקודים¹⁵¹, דהנה יש ג' בחי' עקודים נקודים ברודים¹⁵², עקודים הם האורות היותר נעלים שהם בבחי' נקודות, אבל הם בבחי' ביטול בעצם, ולכן נקראים עקודים, כמאמר הע"ח¹⁵³ עקוד בכלי אחד, נקודים הם עשר אורות דתהו, שהן המה האורות דעקודים כמו שבאים בתהו בבחי' ענפין מתפרדים, וברודים הוא עולם התיקון אורות בכלים מרובים, וההתכללות בהם כאופן הא', ועי' עבודה ממשיכים בחי' עקודים בברודים¹⁵¹ להיות בבחי' התכללות הב', וזהו ע"י העבודה בבירור וזיכוך וביטול המדות דנה"ב דשרשם מהתהו, דעי"ז ממשיכים גילוי אור העקודים שלמעלה מתהו ותקון, ונעשה בהאורות דתקון ההתכללות באופן כמו שהוא בעקודים שהוא תוקף האור והגילוי, ובחי' התכללות בתכלית הביטול. וזהו"ע השבועה שמשביעין אותו תהא צדיק¹⁵³, שהו"ע הנתינת כח בהנשמה לפעול בהגוף ונה"ב ביטול זה, דהשבעה זו היא במדרי' הנשמה שכבר מיוחדת לגוף זה, ולכן מהני השבועה לפעול על הגוף. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע שהוא התחלת סדר התיקון,

ב"ה.

פתח דבר

בקשר עם „כינוס השלוחים העולמי“ שמתקיים בימים אלו בפעם הטו"ב, ולקראת ש"פ ויצא הבעל"ט, הננו מוציאים לאור – בפעם הראשונה מכת"ק – את המאמר ד"ה ויצא יעקב גו' אשר לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ממוצש"ק ויצא, י' כסלו תרצ"א*.

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון מראה מקומות וצייונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב (בהרשד"ב) שי' ראסקין.

מערכת „אוצר החסידים“

יום הבהיר ראש חודש כסלו, ה'תשס"ה
ברוקלין, נ"י.

* בהודמנות זו אנו פונים לכל לומדי ומעייני המאמרים שבאם יש להם איזו שהיא הערה או תיקון טעות וכיו"ב נא לשלחם לספריית אגודת חסידי חב"ד, מחלקת מערכת „אוצר החסידים“, 770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, נ"י. או בדואר אלקטרוני: info@kehonline.org, כדי שנוכל לתקנם בעת הדפסת הספר.

(149) זהר – הובא במאמרי אדמו"ר הזקן תקט"ח ח"א ע' ז. אד"ר – הובא בסהמ"צ להצ"צ קע, ב. וראה לקו"ת נשא כא, ד. נצבים מז, ג. נא, ב.

(150) ראה המשך תער"ב ח"א ע' תקכה ואילך. ע' תקס ואילך. ספר המאמרים תרס"ח ע' עח. עזר"ת ע' צח ואילך. ד"ה פדה בשלום וד"ה וידבר משה אל ראשי המטות – תשט"ו; ד"ה פדה בשלום תשכ"א (תורת מנחם התוועדיות תשט"ו ח"ב ע' 171 ואילך; ע' 219 ואילך; תשכ"א ח"א ע' 130 ואילך). ועוד.

(151) ראה לקו"ת אמור שם. תו"א נח י, ד ואילך. תורת חיים נח עב, ב ואילך.

(152) ראה עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ד. תו"א שם י, ג ואילך. תורת חיים שם סד, ב ואילך. ספר המאמרים תרס"ה ע' צה ואילך. ובכ"מ.

(153) שער ו (שער העקודים) פ"א. שער ז (שער מטי ולא מטי) פ"א.

הוא בשביל התגלות העצמות ע"י עבודה, והגילוי יהי' לעתיד בבחי' ואני אחרון, שיהי' התגלות העצמות דאוא"ס הבל"ג, ויהי' בגילוי בעולמות. וזהו חותמו של הקב"ה אמת, דהחיות הכללי של תומ"צ הוא אמת, דע"י העבודה בתומ"צ יהי' התגלות העצמות, וזהו תתן אמת ליעקב, דאמת הוא שתחלתו וסופו שוים, ואמת זה הוא במדרי' יעקב, דהיור"ד כמו שהוא בשרשו באצ"י ולמע' מאצ"י הוא גם בעקביים, היינו גם בהמדרי' התחתונות, ולמעלה שרש הנשמה נקראת יו"ד¹⁴³, ולמטה בהתלבשות הנשמה בגוף נקרא יהודי, וכאמרז"ל¹⁴⁴ אין אדם אומר ראובני אנא שמעוני אנא אלא יהודי אנא, וטעם הדבר הוא כאמרז"ל (מגילה ד"ג ע"א) ע"פ¹⁴⁵ איש יהודי, כל הכופר בעכו"ם נקרא יהודי, הכפירה בכוכבים ומזלות הוא שיודע שהשפעה היא מאתו ית', וכנ"ל שהי' עצמו הוא אלקינו, וזהו אמת ליעקב, יו"ד עקב, שהיור"ד נמשך גם בעקבים היינו עקבתא דמשיחא, דינשם כמה מניעות ועיכובים דרשע מכתיר לצדיק, ובכ"ז מוסרים נפשם בקיום התומ"צ שהוא בכח שרש ועצם הנשמה, וזהו תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת כו', דבכדי שיהי' העבודה כנ"ל הוא ע"י סיוע מלמעלה, שזהו אשר נשבעת לאבותינו, דהנה יש מדות שבשכל ומדות שלמעלה מהשכל, דלמעלה הוא מדות שע"פ סדר השתל' ומדות שלמעלה מהשתל', דמדות שע"פ השכל באים ע"פ דקדוק החכמה, דלפעמים מאיר מדת החסד ולפעמים מדת הגבו', כשיש פגם ח"ו כו', ומדות שלמעלה מהשתל' הם נושא עון ועובר על פשע¹⁴⁶ ובאור פני מלך חיים¹⁴⁷, וענין השבועה היא התחברות מדות דהשתל' עם מדת הרחמים שלמע' מהשתל'.

קיצור. ומבלעדי אין אלקים כח ההסתר הוא כח העצמות כמו כח הגילוי ואדרבה במדרי' גבוה יותר ולכן אתה אל מסתתר. ובעבודה זו הרי הגשמי עצמו הוא ענין אלקי. אמת ליעקב יו"ד ויהודי. שבועה התחברות המדות דהשתל' עם יגמה"ר.

ח) וזהו ויצא יעקב מבאר שבע, משרשה ומקורה ומטעם השבועה, דהנה תכלית ועיקר הכוונה הוא בירור וזיכוך המדות בפועל שיהי' בעל מדות טובות ובהנהגה טובה בכל עניניו, דהנה ארז"ל (תענית ד"כ ע"א) לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארוז, דלכאורה הוא כופל ענין, דמאחר שהוא רך כקנה ממילא אינו קשה כארוז, ומהו כפל הענין דיהא רך כקנה ואל יהא קשה כארוז. אך הענין הוא, דהנה קנה וארוז הם תהו ותיקון¹⁴⁸, דקשה כארוז הם מדות דתהו, שהם מדות תקיפות,

(143) ראה גם ספר המאמרים תרצ"ב ס"ע קח.

(144) ב"ר פצ"ח, ו.

(145) אסתר ב, ה.

(146) מיכה ז, יח.

(147) משלי טז, טו.

(148) לקו"ת אמור לו, ד ואילך. ובכ"מ.

ב"ס ד. מוצש"ק ויצא, י' כסלו. תרצ"א

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, והנה כללות ענין הילוכו של יעקב לחרן נאמר ונשנה כמה פעמים בפרשה הקודמת, דכתיב: ועתה בני שמע בקולי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה, וכתיב: ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו ויצוהו כו' קום לך פדנה ארם, וישלח יצחק כו' וילך פדנה ארם, וכתיב: וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם, וצ"ל מהו חוזר וכופל ויצא יעקב מבאר שבע, והגם שבזה מבאר בסדר מסודר מי הוא היוצא ומקום היציאה והיציאה וההליכה והמקום שהולך לשם, אבל מה בא להוסיף על מה שכבר נאמר, וצריכים להבין למה נאמר כמה פעמים וענינם, ואחרי דכל זה כבר נאמר, הרי הוא חוזר ונשנה בסדר מסודר האמור ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. והנה רש"י פירש ויצא לא הוה לי' למכתב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה מזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת הצדיק מן המקום עושה רושם, וילך חרנה יצא ללכת לחרן, שהמובן מפירושו הוא דעיקר הדיוק הוא למה נאמר והזכיר ענין יציאת יעקב, דמאחר דכבר נאמר וילך ואין הליכה בלא יציאה תחלה. ולכאורה אינו מובן מהו הוא¹ מחלק בין היציאה להליכה, דאם מפני שכבר נזכר כללות ענין זה, הלא ההליכה נזכרת מפורש, והיציאה לא נזכרה כלל, ומהו מדייק דוקא ענין היציאה, דזה לא הוי לי' ליכתוב. ועוד מה מכויין בפירושו יצא ללכת לחרן, ואיזה חידוש דבר יש בזה על מה שנאמר וילך חרנה. ובכללות הענין צ"ל בהזכרת שם המקום אשר משם יצא יעקב, דהלא יעקב הי' אצל אביו יצחק, ומקומו של יצחק הוא באר שבע, ולמה הוא מפרט שם מקום יציאתו. והנה בקריאת שם המקום ישנם שני טעמים אשר בגללם נקרא בשני שמות, דכתיב: על כן קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו שניהם, ונקרא באר שבע בקמץ על

(1) מאמר זה מיוסד על ד"ה ויצא יעקב פר"ת (ספר המאמרים פר"ת ע' קסח ואילך)*.

ד"ה הנ"ל פר"ת מיוסד על ד"ה הנ"ל תר"ל, תר"ג (ספר המאמרים תר"ל ע' כט ואילך. תר"ג ח"א כט ואילך).

חלק מד"ה הנ"ל תר"ל ותר"ג מיוסד על אוה"ת ויצא קעב, א"ב. וחלקו מיוסד על ד"ה ויצא יעקב בבאורי הוזהר לאדמ"ר האמצעי טו, ג ואילך.

(2) ויצא כח, י.

(3) תולדות כו, מג.

(4) שם כח, א ואילך.

(5) שם, ז.

(6) כ"ה בהעתקה שעם הגהות בכת"ק.

(7) וירא כא, לא.

(* עוד מאמרים המיוסדים על ד"ה הנ"ל פר"ת: ד"ה ויצא יעקב תרפ"ז (ספר המאמרים תרפ"ז ע' סב ואילך). ד"ה מי מנה עפר יעקב וד"ה הוי' שארית יעקב – תשנ"י (תורת מנחם התנועדותית תשנ"י ח"ג ע' 119 ואילך. ע' 173 ואילך).

לאלקות, רק כאשר האדם נמשך אחר החומר' הוא מגשם את עולמו, כי אין לך דבר המפריד וחוצץ כבי' לפניו ית' אלא החטא ועון¹³⁶, דכתיב¹³⁷ כ"א עונותיכם היו מבדילים כו', דהחטא ועון הם הבדלה להיות שהפרידן מאחדותו ית', ולזאת בהתבוננות זו דמבלעדי אין אלקים, והוי' ואלקים כולא חד, והעולמות בטלים באמת, הנה פועל על נפשו להנתק מהחומר' ולהכלל באחדותו ית', דזהו בהנה"א, ופועל גם בהנה"ט להיות כל עשיותיו בשביל כוונה אלקית.

קיצור. חותמו של הקב"ה אמת. אני הוי' חותם פרטי דמצות. ואמת חותם כללי. אני ראשון לפה"צ. ראשון נעלה מראשית. ואני אחרון לאחר כל העולמות. ומבלעדי באמצעותו אין אלקים המסתיר. ובוה הוא עבודת האדם ופועל בנפש להכלל באחדותו ית'.

(ז) **והנה** בעומק הענין דמבלעדי אין אלקים, דאלקים שהוא כח ההסתר הוא אינו מבלעדי, והיינו דכח ההסתר דש' אלקים הוא כח עצמות א"ס כמו כח הגילוי דשם הוי', ואדרכה כח ההסתר הוא מושרש כבי' בהעצמות במדר' גבוה יותר מכח הגילוי¹³⁸, דכתיב¹³⁹ אכן אתה אל מסתתר, דבאל המסתתר בלבוש הטבע דשם אלקים הוא התגלות בחי' אתה בבחי' ומדר' גבוה יותר, וע"ד דהצמצום הוא קדום אל הגילוי, שהרי תחלה ה' הצמצום באו"ס ב"ה ואח"כ הוא גילוי אור הקו, וזהו אכן אתה אל מסתתר דבכח ההסתר דשם אלקים הוא התגלות העצמות דבחי' אתה, דכוונת ההסתר וחשך זה (דחשך פירושו ל' מניעה¹⁴⁰ שהוא מניעת והעלם האור) הוא בכדי לאהפכא חשוכא לנהורא, שהחשך עצמו יתברר ויאיר, דהנה מזה דכח ההסתר הוא כח העצמות כמו כח הגילוי, העבודה בזה היא דענינים הגשמי' הם אלקות, דידוע שיש הפרש בהעבודה שבכל עניני' הגשמי' ישנה כוונה אלקית, או שהן אלקות¹⁴¹. דזהו כללות הפרש בין העבודה דששת ימי החול להעבודה דשבת, דבששת ימי החול עבודת הברורים היא דכל עשיותיו יהיו לש"ש, והיינו דבכל ענינים הגשמי' יש כוונה אלקית, ותכלית עשיית הדבר ההוא הוא בשביל הכוונה אלקי' שבוה, אבל בעצם הדבר הגשמי צריך להזהר ביותר, וכמו באכו"ש הוא רק כדי שיהי' לו כח להתפלל וללמוד, אבל בהגשמי עצמו צריך למעט בכל האפשרי, והעבודה דשבת היא שהגשמי הוא אלקות¹⁴², וכמו באכו"ש דשבת הנה הענג שבגשמיות המאכל הוא ענג אלקי. וזהו העבודה דמבלעדי אין אלקים שכח ההסתר

(136) ראה תניא אגה"ת פ"ה.

(137) ישעי' נט, ב.

(138) ראה ספר המאמרים תרס"ט ע' קצה. פר"ת ע' קוח. ובכ"מ.

(139) ישעי' מה, טו.

(140) ראה אמרי בינה שער הק"ש פל"ט (מב, ג). סידור עם דא"ח רעט, סע"ב. שערי אורה כה, ב.

(141) בד"ה ויצא יעקב פר"ת הנ"ל הערה 1: וכידוע הפרש בין שבדברים הגשמיים הוא כוונה אלקית או שהן אלקות כו' וכמ"ש מזה בדרוש הנ"ל [בשעה שהקדימו, תער"ב]. – ראה ד"ה וידבר גו' זאת חוקת – והמאמרים שלאחריו – העת"ר.

(142) ראה תו"א חיי שרה טו, ג. סהמ"צ להצ"צ ז, א. ספר המאמרים תרס"ג ח"א ע' סא.

שם השבועה, ואחרי כן בבוא יצחק למקום ההוא, כתיב⁹ ויעל משם באר שבע, שבא למקום השבועה שנשבעו אברהם ואבימלך, והוכפלה השבועה יצחק ואבימלך, ואח"כ בבוא עבדי יצחק ויגידו לו על אדות הבאר אשר מצאו ויאמרו לו מצאנו מים¹⁰, כתיב¹⁰ ויקרא אותה שבעה על כן שם העיר באר שבע כו' בסגול. וכתב הספורנו¹¹ דשבע בסגול מורה על השבועה ועל מספר השבועה, כי שבע בארות חפר יצחק, ג' בארות אשר חפר אברהם וסתמום פלשתיים¹², וחזר יצחק וחפר אותם, וג' בארות עשק שטנה ורחובות¹³ הרי ששה, ואח"כ ויקרא אותה שבעה שהיא הבאר השביעי, ובמדרש¹⁴ אי' כמה בארות חפר יצחק שבעה שהם כנגד ז' ספרי תורה. דארז"ל (שבת קט"ז¹⁵) חצבה עמודי' שבעה¹⁶ אלו ז' ספרי תורה, דספר במדבר נחלק לשלשה ספרים מתחלת הספר עד ויהי בנסוע הארון¹⁷, ויהי בנסוע הארון ספר בפ"ע, ועד סוף הספר ספר בפ"ע, ושם הבארות כנגד ז' ספרי תורה, ויקרא שמה עשק¹⁸ כנגד ספר בראשית, שבו נתעסק הקב"ה וברא את העולם, שטנה¹⁹ כנגד ספר ואלה שמות, ע"ש וימררו את חייהם²⁰, ויאמרו מצאנו מים נגד ספר ויקרא, שהוא מלא הלכות רבות*, ויקרא אותה שבעה כנגד ספר במדבר, שמשלים למספר שבעה,

(* מים הם מים חיים ומנהג ישראל תורה היו, ולכן מתחילים ללמוד עם הקטנים בספר ויקרא²¹, שיש בזה כמה טעמים, יבאו טהורים ויתעסקו בטהרות, יבאו טהורים ויתעסקו בקרבנות²¹, ומי שלומד את התורה בקדושתה עם אותיותיה, הנה עם התינוקות מתחילין ללמוד ספר ויקרא שהוא כנגד ויאמרו לו מצאנו מים ונעשה כמעין המתגבר²².

(8) תולדות כו, כג.

(9) שם, לב.

(10) שם, לג.

(11) תולדות שם.

(12) שם, טו; יח.

(13) שם, כ"ב.

(14) ב"ר פס"ד, ת.

(15) עמוד א.

(16) משלי ט, א.

(17) בהעלותך י, לה.

(18) תולדות שם, כ.

(19) שם, כא.

(20) שמות א, יד.

(21) נחומא צו יד. ויק"ר פ"ז, ג בסופו. ילקוט שמעוני צו בתחילתו (רמז תעט). וראה כלי יקר ר"פ ויקרא. ספר חסידים סימן תתשמ. כל בו סימן עד – הובא בש"ך לשר"ע יו"ד סרמ"ה סק"ח.

(22) על קטע זה כתב רבינו: "מים – המתגבר, אין צריכי' להעתיק"*

(* ראה שיחות: ש"פ ראה, מבה"ח אלול תשמ"ב; ש"פ האיזנו, שבת שובה (התוועדות ב') תשמ"ה (תורת מנחם התוועדות תשמ"ב ח"ד ט"ע 2060 ואילך. תשמ"ה ח"א ע' 73).

רחובות²³ כנגד ספר דברים ע"ש דכתיב²⁴ כי ירחיב, כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ²⁵. דהיוצא מזה הוא דבאר שבע בקמץ מורה על השבועה, ובאר שבע בסגול מורה על השבועה ועל מספר השבועה. מגורו של יצחק ה' בבאר שבע, יציאתו של יעקב היתה ממקומו של יצחק, ולפי"ז הוה ל' למכתב ויצא יעקב מבאר שבע בסגול, ולמה אמר באר שבע בקמץ. אך הענין הוא דבאמת יציאתו של יעקב ה' מבאר שבע בסגול, שהוא מקומו של יצחק, ולכן פ' בזהר²⁵ באר שבע על הבינה שהוא מקור המדות, ומ"מ נאמר באר שבע בקמץ להורות על השבועה ביחוד, כדאי' במד"ר²⁶ א"ר הושע' כבר נאמר וישמע אל אביו ואל אמו וילך חרנה, ולמה נאמר ויצא יעקב מבאר שבע, אלא אמר יעקב אבא כשבקש לצאת לחו"ל מהיכן הורשה לו, לא מבאר שבע, אף אני הריני הולך לבאר שבע, אם ינתן לי רשות הרי אני יוצא, ובאם לאו איני יוצא, ולכך צריך למכתב ויצא יעקב מבאר שבע וכו', א"ר יודן מבארה של שבועה, ופי' במת"כ משרשה ומקורה ומטעם השבועה. וצ"ל מהו"ע יציאת והליכת יעקב לחרן, ומהו"ע השבועה על זה.

קיצור. יקשה דכבר נאמר ד' פעמים. ולמה מחלק רש"י בין היציאה להליכה. באר שבע בקמץ ע"ש השבועה ובסגול ע"ש באר השביעי. מקומו של יצחק הוא בסגול ולמה ביציאת יעקב נאמר בקמץ.

ב) אך הענין הוא, דהנה כללות ענין יציאת והליכת יעקב לחרן הוא התחלת סדר התיקון לברר ולהעלות ניצוצות דתהו. וביאור הענין הוא, דהנה באוה"ח²⁷ מפרש הכתוב ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, שהו"ע ירידת הנשמה בגוף, דתיבת יעקב הוא יו"ד עקב²⁸, יו"ד מורה על עצם הנשמה ושרשה כמו שהיא באצי', וכמאמר²⁹ נשמה שנתת בי טהורה היא כו', דטהורה היא הנשמה כמו שהיא באצי'³⁰, וכידוע³¹ בד' אותיות הוי' יו"ד ה' ה' הנה יו"ד הוא באצי' כו', וזהו דשרש ומקור הנשמה כמו שהיא באצי' הוא יו"ד, ויו"ד זה נמשך בעקבים בהתלבשות הנשמה בהגוף ונה"ב, והיציאה היא מבאר שבע, שהו"ע השבועה שמשביעין את הנשמה קודם ירידתה בגוף³². וצ"ל מהו"ע שבועה זו דמשביעין אותה תהי צדיק ואל תהי

(23) תולדות שם, כב.

(24) פ' ראה יב, כ.

(25) ח"א ר"פ ויצא.

(26) ב"ר פס"ח, ה.

(27) ויצא כח, יד.

(28) פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) בערכו. עץ חיים שער ג (שער סדר האצילות) פ"ב. תו"א ויצא כא, א. ובכ"מ.

(29) ברכת "אלקי נשמה".

(30) ראה סידור הארז"ל במקומו. פרי עץ חיים שער הברכות רפ"ז. לקו"ת פ' ראה כז, א.

(31) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.ב. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב.

(32) נדה ל, ב. תניא פ"א.

(33) ראה קיצורים והערות לתניא ע' מח ואילך. ע' נו ואילך. ע' קסה ואילך (בהוצאת תשמ"ט). ספר

המאמרים תרל"ג ח"א ע' רעז ואילך. תרח"ץ ע' רלד ואילך.

וכדאי' בע"ח¹²⁸ טרם שנאצלו הנאצלים ה' אור עליון ממלא כל מקום המציאות, והוא המאמר¹²⁹ עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו לבד, דזהו בחי' ראשון, דאוא"ס ב"ה שלפני הצמצום הגם שהוא אוא"ס הבל"ג, ואינו בגדר שייכות אל התהוות העולמות, דלכן הנה בכדי שיהי' ההתהוות ה' צ"ל הצמצום, דצמצום הראשון הוא סילוק לגמרי¹³⁰, דטעם הדבר הוא לפי שאינו בגדר שייכות לענין ההתהוות, מ"מ הרי האוא"ס שלפה"צ הוא בגדר שייכות אל כוונת ההתהוות, ולכן הנה אחר שנתהווה נקרא כללות האוא"ס שלפה"צ בשם בחי' ראשון, והיינו שנק' ראשון ולא ראשית, כי ראשון הוא מובדל בערך מכמו בחי' ראשית, וכמבואר בפלח הרמון שער ג' פ"ב ההפרש בין ראשון לראשית, דראשית יש לו שייכות לאחרית, וכמ"ש¹³¹ המגיד מראשית אחרית, וראשון הוא מובדל בערך¹³², ואוא"ס שלפה"צ להיות דהשייכות שלו הוא רק אל כוונת ההתהוות, לזאת הנה גם לאחר ההתהוות נקרא בשם בחי' ראשון, היינו שקודם לכן, ר"ל קודם ההתהוות לא ה' אפ"ל התהוות, אבל לאחר ההתהוות הנה נקרא בשם בחי' ראשון, להורות שהוא מובדל בערך. ואני אחרון הוא לאחר כל העולמות, דלעתידי יהי' גילוי אוא"ס הבל"ג כמו שהי' קודם ההתהוות, אלא שמוכן שיהי' במדרי' עליונה יותר, והיינו דאוא"ס שלפני הצמצום הנה קודם ההתהוות הגם דככלותו הוא אוא"ס הבל"ג, הרי גם כח הגבול ה' כלול בו, ואחר העולמות יהי' גילוי האוא"ס הבל"ג בלבד, ובמדרי' עליונה יותר בהמשכת התגלות העצמות ממש. ומבלעדי אין אלקים מבלעדי באמצעיתו דבזה הוא עבודת האדם שמבלעדי באמצעיתו אין אלקים, וכמ"ש¹³³ וידעת היום והשבות אל לבבך דהוי' הוא אלקי' כו', דהוי' ואלקים כולא חד¹³⁴, והשם אלקים אינו מעלים ומסתיר על אור הוי' ומאיר גילוי שם הוי', והיינו דכמו שהוי' אלקינו, הוי' עצמו הוא אלקינו בנשמות שהן אלקות ממש, הנה כמו"כ הוא גם בעולם שמאיר הוי' בגילוי, ואני הוי' לא שניתי, אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בהשוואה גמורה, והצמצום דשם אלקים הוא רק לגבי הנבראים שהנברא עצמו מרגיש עצמו למציאות, אבל לגבי א"ס ב"ה אין שום דבר המעלים ומסתיר כלל ומאיר לאחצה"צ כמו שהוא לפה"צ, דבהתבוננות זו דמבלעדי באמצעיתו אין אלקים הרי פועל בנפשו לצאת מהחומריו' שלא להפריד ולגשם את העולם. דהנה כתיב¹³⁵ גם את העולם נתן בלבך, דבכל או"א הרי העולם שלו הוא לפי אופן עבודתו, דבאמת הנה העולם הוא בטל

(128) שער א (דרוש עגולים וישר) ענף ב.

(129) פרקי דר"א פ"ג.

(130) ראה עץ חיים שבהערה 128. שם סוף ענף ד. אוצרות חיים ומבוא שערים בתחלתן. לקו"ת הוספות לויקרא נא, ג. ספר המאמרים תרצ"ו ע' 75 ואילך. תרח"ץ ע' מא. תש"ב ע' 28 ואילך. ובכ"מ.

(131) ישע"י מו, י.

(132) ראה גם המשך תער"ב ח"ג ע' אריג ואילך.

(133) ואתחנן ד, לט.

(134) ראה זהר ח"א יב, סע"א. ח"ב כו, ב. קסא, א. וראה ספר המאמרים תרנ"ז ס"ע מה ואילך. תרצ"ב ע' רמד ואילך.

(135) קהלת ג, יא.

כמ"ש¹²³ תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא¹²⁴, וגמ"ח שהן מצות שהו"ע המעשה, דע"י מחדו"מ שלו מתברר המחדו"מ שנפשו הטבעית והבהמית, דלבד זאת שע"י האה' האלקית הוא מתבטל מהחומריות, דזהו כל ענינה של אה' אלקית שלא לרצות ענינים הגשמי, וכידוע בענין הרצוא דאה' אלקית היא דכמה שמתקרב לאלקות הוא מתרחק מהחומריות והגשמיות, ובפרט שעבודתו הוא בההתבוננות דהוי' עצמו הוא אלקינו כחינו וחיותנו הוא מבטל א"ע לגמרי מהחומריות, והיינו שהגשמיות שלו אינו חומריות, ובמילא פועל זה זיכוך כללי בהמחשבה דבור ומעשה דנפש השכלית שמתפעל על הפלאה ההשכלה, ומקבל השגה זו בכי טוב, כי גם השכל האנושי משיג הפלאה עילוי השכלה זו בהשגתו ממש, ועוד זאת להיות שההתקשרות שלו במחו"ד בתו' ותפלה וקיום המצות בפו"מ הם במחדו"מ דנה"ט. וזהו ויצא יעקב מבאר שבע, באר שבע הוא בחי' מל', וילך חרנה דעלמא דפרודא לברר בירורים, וכן הוא בעבודה הוא ירידת הנשמה לברר הלבושים דמחו"ד, והיינו דכשם שהליכת יעקב לחרן הוא בשביל עלדאתכ"ס ועדאת"ג שהם מחו"ד, כן הו"ע ירידת הנשמה בגוף עיקר העבודה לברר לבושי מחו"ד.

קיצור. שמע ישראל, אַ איד דער הערט אַז הוי' עצמו אלקינו, מלאכים ודיינים נקראים אלקים. השפעות גשמי' מתגשם ע"י המלאכים. השפעות ושמירת ישראל מהוי' עצמו שלמעלה מהטבע. השגחה דשם אלקים ושם הוי'. דבור תורה מעשה מצות ועי"ז מתברר מחדו"מ דנה"ט.

(ו) **וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שֶׁבַע מִבְּאֵרָה שֶׁל שְׁבוּעָה,** דבכדי שיהי' עבודת הבירורים הוא ע"י הקדמת השבועה שמשביעין אותו תהא צדיק, דהנה ענין השבועה מצינו למעלה ג"כ, דכתיב¹²⁵ תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם, דלכאורה א"מ מהו"ע השבועה למעלה. אך הענין הוא דהנה ארו"ל (שבת דנה"ע א) חותמו של הקב"ה אמת, וכמו עד"מ האדם כשהוא כותב איזה דבר הוא חותם אח"כ אני פלוני, וכן מצינו בתורה אחרי כמה צווים דכתיב אני הוי', וכן בדברי הנביאים נאמר נאום הוי', וחותמו של הקב"ה אמת, ולא מצינו שיהי' אחרי איזה צווי החותם דאמת. אך הענין הוא, דהחותם דאני הוי' הוא חותם פרטי דמצות, והחותם דתומ"צ בכללותם הוא בחותמו של הקב"ה שהוא אמת. דהנה תיבת אמת היא א' מ' ת', דא' היא ראש לאותיות, מ' אמצע האותיות, ת' סוף האותיות¹²⁶, דזהו"ע האמת שאין לו הפסק והוא בשוה בתחלתו ובאמצעיתו ובסופו. דהנה כתיב¹²⁷ אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, אני ראשון הוא האוא"ס שלפה"צ,

123 תהלים קיט, קעב.

124 ע"ד סוכה לח, ב. ראה תו"א יתרו טו, ב. לקו"ת שה"ש מד, ב. ובכ"מ.

125 מיכה ז, ב.

126 ירושלמי סנהדרין פ"א ה"א. ב"ר פפ"א, ב. דב"ר פ"א, י. שהש"ר פ"א, ט (א). רש"י שבת נה, א (הנ"ל בפנים) – ד"ה חותמו.

127 ישע"י מד, ו (הובא במדרשים ורש"י שם).

כו¹²⁸, דבהנשמה עצמה הרי אינו שייך ח"ו חטא ועון, וכדא"י בזהר¹²⁹ נפש כי תחטא¹³⁰ תוהא, שהוא תימה איך אפשר שהנפש יחטא ח"ו, דחטא ועון הוא רק מצד הגוף, וא"כ מהו"ע השבועה שמשביעין את הנשמה, ומאי מהני שבועה זו. ולהבין זה צ"ל כללות ענין זה דיציאת והליכת יעקב לחרן וענינו למעלה. דהנה בזהר¹³¹ מפרש בשני אופנים, פ"י הא' דבאר שבע הוא ספ"י הבינה, וילך לחרן הוא בחי' מל', דהנה יעקב יו"ד הוא בחי' חכ', דטעם הדבר שהחכ' נק' יו"ד לפי שהתהוותה הוא ע"י הצמצום, דחכ' הרי היא אינה בערך לאוא"ס ב"ה, וכמא¹³² אנת הוא חד ולא בחושבן, ובכדי שתהי' התהוות החכ' הוא ע"י הצמצום שנשאר הארה בלבד, ולכן נק' החכ' יו"ד, דיו"ד זה נמשך בבחי' עקבים למדר' היותר תחתונות דנבראים ועולמות, דהנה גם אפי' בדומם וצומח יש בחי' חכ', ולכן מכל דבר מוציאין שמן, שהוא בחי' חכ'¹³³, וכדא"י בפרדס¹³⁴ שגם מאבנים יכולים להוציא שמן, והוא בחי' החכ' שבדומם. ואופן המשכת היו"ד בעקבים הוא ע"י באר שבע, בחי' בינה מקור המדות, דשבע הן ז' מדות, וכמ"ש¹³⁵ לך הוי' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, כי כל בשמים ובארץ, ותרגם דאחיד בשמיא ובארעא שהיא בחי' היסוד, לך ה' הממלכה שהז' מדות מאירים בהז' ימים, יום ראשון חסד ויום שני גבו' וכו'¹³⁶, ובאר שבע היא בחי' בינה מקור המדות, דהנה אוא"ס ב"ה למעלה מעלה מהמדות, וכמא¹³⁷ ולא מכל אינון מדות איהו כלל, ובכדי שיהי' התהוות המדות מהאוא"ס ב"ה הוא ע"י הממוצע, דכל ממוצע הוא כלול מב' בחי' ומדר', מהמדר' תחתונה שבעליון וממדר' עליונה שבתחתון. וכמו באמצעית הכתר, דכתר הוא ממוצע בין אוא"ס ב"ה המאציל אל הנאצלים¹³⁸, הרי בחי' כתר כלולה מב' הבחי' עתיק ואריך, דעתיק הוא בחי' תחתונה שבמאציל ואריך הוא ראש ומקור לנאצלים. כמו"כ בכדי שיהי' התהוות המדות מאוא"ס ב"ה הוא ע"י הממוצע שכלול מב' המדר' שהן חו"ב, דחכ' היא בחי' תחתונה שבעליון, דחכ' היא כח מה, בחי' ביטול, ובה שורה אוא"ס ב"ה, והגם דהתהוות החכ' הוא ע"י הצמצום, מ"מ להיותה ההתהוות הראשונה, אינה בבחי' מציאות עדיין ובה

34 ח"ג יג, ריש ע"ב. טו, א.

35 ויקרא ד, ב, ה, א.

36 תקו"ז בהקדמה (יז, א).

37 ראה זהר ח"ג ז, ב ובמקדש מלך שם. פת, ב. ובהגהת הרח"ו שם. הגהת הרח"ו לזהר ח"ב קמו, ב. מאורי אור ש, מת. וראה דרושים שבהערה הבאה. אוה"ת תנוכה שכג, סע"ב. ועוד. וראה מנחות פה, ב.

38 ראה ראשית חכמה שער האהבה ספ"ה ד"ה ויש עוד דברים (טו, ד) בשם "מורי". וראה גם בשם הפרדס: תו"א מקץ לט, א. הוספות קי, ד. מאמרי אדמו"ר הזקן על פרשיות התורה ח"א ע' שגב. תקס"ח ח"ב ע' תרמו. תקע"א ע' לה. חינוך לאדמו"ר האמצעי פמ"א (שערי תשובה ח"ב כג, א). אוה"ת ואתחנן ע' שמב. וראה גם תו"א מקץ מ, ד. לקו"ת שלח מב, א. שערי אורה לט, ב. וש"נ.

39 דברי הימים א כט, יא. וראה וראה זהר ח"א לא, סע"א. ח"ב קטו, א. ח"ג רנו, סע"א. וזהר חדש קג, ב. לקו"ת עקב טו, ריש ע"ב. ועוד.

40 ראה לקו"ת דרושים לר"ה נו, א. תורת חיים בשלח שטו, ב (בהוצאה החדשה – רית, א). ובכ"מ.

41 תקו"ז בהקדמה (יז, ב).

42 ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.

שורה או"ס ב"ה. ויובן במכ"ש מהעולמות, דבריא הוא יש הראשון שנתהווה מהאין האלקי, הרי מאיר שם האין האלקי בגילוי, וטעם הדבר הוא להיותו יש הראשון שנתהווה מהאין האלקי, הרי אינו בבחי' מציאות עדיין, ולזאת מאיר שם האין האלקי בגילוי, וכש"כ בחי' החכ' שהיא בחי' ביטול ובה שורה או"ס, ובינה היא השגה והבנה שהוא שכל ממש שבא לידי השגה והיא מקור למדות, דבהשגת הדבר הרי ישנו הרגש הטוב, עם שהוא טוב בעצם או שלפניו טוב הדבר, אבל עכ"פ הרי יש בזה הרגש הטוב, שכנהרגש זה הרי נעשה התעוררות המדות שבלב, במדת האהבה או היראה, ולכן נק' הבינה אם הבנים⁴³ שהיא מקור למדות, וזהו שחור"ב הם הממוצעים להיות התהוות המדות מאו"ס ב"ה.

קיצור. שרש הנשמה באצ"י ונקראת יו"ד, בחי' חכמה דהתהוותה ע"י הצמצום, והמשכת היו"ד ע"י באר שבע. שבע הם המדות ובאר שבע בינה והתהוותם ע"י אמצעות חו"ב.

ג) **ובזה** יובן מה שקודם אמירת ואהבת את ה"א בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך⁴⁴, אומר' תחלה שמע ישראל⁴⁵, שמע הוא השגה והבנה⁴⁶, דהנה אהבה היא מדה שבלב, דמדה הנה אם ישנה ישנה, ואם אינה הרי א"א לצות עלי' שתהי' ⁴⁷, ולידת כל מדה היא ע"י השגה והבנה, והיינו דכאשר מבין ומשיג איזה ענין בהשגה שכלית, הרי נרגש לו הרגש טוב הדבר בההשגה ההיא, וממילא מתעורר בלבו מדה לפי אופן וענין ההשגה ההיא. דמהחכמה א"א להיות לידת האה, לפי שחכ' הוא בחי' ביטול, ואה' הוא יש מי שאוהב⁴⁸, ורק ע"י הבינה שהו"ע ההשגה אפשר להיות לידת האה, ולכן בכדי שיהי' ואהבת את ה"א בכל לבבך וארו"ז⁴⁹ בשני יצריך ביצ"ט ויצה"ר, שהיא המדה ראשונה דאהבה, הוא ע"י הקדמת אמירת שמע ישראל שהו"ע ההשגה, דע"י השגת ענין אלקי נעשה ההתעוררות בלב במדת אהו"ר. ובאמת הנה אמצעות החו"ב להיות לידת המדות, הכוונה בזה דאור החכ' הו"ע הביטול דחכ' יומשך גם בהמדות. דהנה כתיב גבי משה⁵⁰ ונחננו מה שהוא מדרי' החכ', בחי' ביטול, ומשה אמר מאין לי בשר⁵¹, וידוע⁵² דבשר לאחר הבירור הו"ע האה' ברשפי אש, ואמר מאין לי בשר, דממדרי' משה שהוא חכ' אא"ל אה' ברשפי

(43) תהלים קיג, ט. זהר ח"א ריט, א. ח"ב פד, א. פה, ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) ערך אם הבנים. לקו"ת שמע"צ פח, ד. ובכ"מ.

(44) ואתחנן ו, ה.

(45) ש, ד.

(46) ראה תו"א בראשית א, א. לקו"ת נשא כ, ד. דרושים לר"ה סב, ד. ועוד.

(47) ראה סה"מ"צ להצ"צ קצט, א. ספר המאמרים תש"א ע' 116.

(48) ראה תו"א הוספות קיד, ד. וראה תניא פל"ה.

(49) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.

(50) בשלח טז, זית.

(51) בהעלותך יא, יג.

(52) בכ"ז – ראה לקו"ת שהערה הבאה.

השמש והירח אין להם שום בחירה ונגיעה בהצמיחה שהצמיחה היא על ידם בדרך ממילא, וכמו"כ המלאכים אין להם שייכות ונגיעה לההשפעה הנשפעת מאת ה', ומ"מ הם שלוחי השפע שעל ידם מתגלם¹⁰⁹ ומתגשם להיות השפעה גשמי, ובנש"י ההשפעה היא מאת ה' ובאה ע"י המלאכים רק בדרך מעביר בלבד¹¹⁰. וידוע דבהשגחה ישנם ב' בחי' ומדרי', הא' ההשגחה דשם אלקים, והב' ההשגחה דשם הוי', דכל הנבראים הרי השפעתם הוא בההשגחה דשם אלקים, אבל בנש"י הנה השפעתם היא בההשגחה דשם הוי'¹¹¹ שהיא למעלה מהטבע, וכמאמר¹¹² כבשה אחת בין ע' זאבים והיא משתמרת, בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו והקב"ה מצילנו מידם¹¹³, ורשע מכתיר לצדיק¹¹⁴, וכתיב¹¹⁵ צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו. וזהו שמע ישראל ה"א, שההתבוננות וההשגה היא בזה שהוי' עצמו הוא אלקינו, דבהתבוננות זו כאשר מתבונן דהוי' עצמו הוא אלקינו, הנה מזה נעשה ואהבת את ה"א בכל לבבך שהוא חפץ ומשתוקק דהרגש זה אָט דער דער הער און דער פיהלען וָאָס מיא פילט, אָז הוי' עצמו איז אלקינו, היינו אָז טבע איז אלקות, און למעלה מהטבע איז זיך מתלבש אין דרכי הטבע, הנה גילוי זה יאיר לו בגילוי בנפשו בעולם, דזהו הוי' אחד להיות הגילוי בעולם, דאחד הוא א' ח' ד', ח' הוא ז"ר וארץ, וד' הוא ד"ר העולם כמו שהם בטלים לא' שהוא א"ס אלופו ש"ע¹¹⁶, וזהו ההתעסקות בעבודה דתפלה שהו"ע המח' וההתקשרות, דהתקשרות היא במח' דוקא, ודבור זה תורה, דהתורה עיקרה בדבור¹¹⁷, והיו הדברים האלה¹¹⁸ בד"ת הכתוב מדבר¹¹⁹, ודברת במ¹²⁰, חיים הם למוציאיהם¹²¹ למוציאיהם בפה¹²², דהתקשרות האמיתי שבדבור דתורה הוא

(109) כ"ה בהעתקה שעם הגהות בכת"ק. בד"ה ויצא יעקב פר"ת הנ"ל הערה 1: מתעלם.

(110) בד"ה ויצא יעקב פר"ת הנ"ל מציין כאן: ועמ"ש בלקו"ת ד"ה כי תהיין לאיש [תצא לו, א ואילך].

(111) בד"ה הנ"ל מציין כאן: וכמ"ש בחינוך [ראה דרך חיים לאדמו"ר האמצעי יג, א]. וראה גם מאמרי

אדמו"ר הזקן תקס"ו ע' של ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' קסז ואילך. ח"ג ס"ע איתט ואילך.

(112) תנחומא תולדות ה. אסת"ר פ"י, יא. פסיקתא רבתי פ"ט, ב.

(113) הגדה של פסח פסקא והיא שעמדה.

(114) ע"פ חבקוק א, ד.

(115) משלי יא, ח.

(116) סמ"ק הובא בבית יוסף או"ח סימן סא (ד"ה כתב סמ"ק). שו"ע ודאדה"ו או"ח שם סעיף ו. תו"א

ויחי מז, ב. לקו"ת תזריע כג, ג.

(117) ראה הל' תלמוד תורה לאדמו"ר הזקן פ"ב ס"יב. תניא רפ"ז. ספמ"ט. תו"א הוספות לפ' יתרו קח,

סע"ג. קי, א ואילך. וראה גם לקו"ש חט"ו ע' 326 ואילך.

(118) ואתחנן ו, ה.

(119) ראה זח"ג רסח, א. חינוך מצוה תיח. רבינו מיוחס וגור ארי' עה"פ ואתחנן שם. ראשית חכמה שער

האהבה פ"ח ד"ה הרי מבואר (פא, סע"ג). וראה לקו"ש חל"ד ע' 32 ואילך.

(120) ואתחנן שם, ז. וראה ספרי ורש"י עה"פ. יומא יט, ב וברש"י שם ד"ה במ (הב). שו"ע אדמו"ר הזקן

או"ח סקנ"ו סט"ו. הל' תלמוד תורה פ"ג ס"ב.

(121) משלי ד, כב.

(122) עירובין נד, רע"א.

וכמו העושה כמתעסק בעלמא⁹⁷, וכמו"כ דבור יכול להיות בלא התקשרות כ"כ, ואדרבה בעת שהוא בהתקשרות הרי אז לא יכול לדבר, וכנראה במוחש דכאשר האדם מדבר באיזה ענין שבהכרח הדבר אשר בשעה שמדבר יחשוב בהענין שמדבר, ואז יהי' דבורו מסודר לפי הענין, דמח' שבדבור הוא שומר שדיבורו יהי' מסודר כפי שחשב בההשכלה ההיא, ואם יתעמק במח' שבדבור, היינו אם יתקשר במח' שבמח' שהוא מחשבת השכל אז לא יוכל לדבר, לפי שהדבור אינו בהתקשרות כ"כ, ועיקר ענין ההתקשרות הוא במח' שהוא התקשרות עצמי להיות המח' היא לבוש הפנימי.

קיצור. חרן חרון אף קליפת נוגה. קול ודבור. לבן לובן העליון. ה' גדולה מחשבה עדאתכ"ס. ה' קטנה דבור עדאת"ג. ג' לבושי הנפש מחדו"מ. תורה תפלה מצות, בקרבנות מחשבת הכהן עיקר. ההתקשרות עיקרה בלבוש המחשבה.

(ה) **והנה** עבודת התפלה היא לעלות ולהגיע אל ההשגה דשמע ישראל ה"א הוי' אחד, דשמע ישראל פירושו⁹⁸ א' איד דער הערט שהוי' אלקינו, היינו שהוי' עצמו הוא אלקינו כחינו וחיותנו⁹⁹, דאלקים בגימט' הטבע¹⁰⁰, וכתבי¹⁰¹ ואין לנו עוד אלקים זולתך סלה, דכל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק¹⁰², והיינו דבכל עת ובכל מקום אין לנו הטבע זולתך, והיינו שהוי' עצמו הוא אלקינו. דהנה המלאכים נק' אלקים, וכמ"ש¹⁰³ הודו לאלקי האלקים, וכן הדיינים נק' אלקים, וכמ"ש¹⁰⁴ אלקים לא תקלל, וכתבי¹⁰⁵ עד האלקים יבא דבר שניהם, דאלקים הוא ל' כח ויכולת¹⁰⁶, ונק' הדיינים אלקים לפי שיש להם כח לדון, והגם דהכח אינו מצ"ע, כ"א בכח התורה, מ"מ הרי ניתן להם הכח ורשות לדון, וכל דיינ¹⁰⁷ הדן דין אמת לאמיתו דינו מתקיים, להיותו בכח התורה, וכן המלאכים נק' אלקים ע"ש ההשפעה שהם שלוחי השפע, דבאמת הם רק שלוחים לבד, שהרי ההשפעה היא מאתו ית' ואין להם שום בחירה ונגיעה בזה, דכתבי¹⁰⁸ ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים, הרי

(97) שבת קנז, ב. ובכ"מ.

(98) ראה ד"ה מים רבים וד"ה מעין גנים – תר"ץ.

(99) ראה לקו"ת בלק עג, ג. פינחס פ, א. ספר המאמרים תרצ"ב ע' קנו.

(100) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ראשית חכמה שער התשובה פ"ז ד"ה והמרגיל (קכא, ב). של"ה פט, א (דאיתא בזהר); קפט, א (מורמוז בזהר); שח, ב. שו"ת חכם צבי סי"ח (הובא בלקו"ת פ' ראה כב, ריש ע"ג). תניא שעהייהו"א רפ"ו. לקו"ת שם כב, סע"ב ואילך.

(101) גוסס התפלה – ברכת אמת ויציב.

(102) עירובין נד, א.

(103) תהלים קלו, ב.

(104) משפטים כב, כז.

(105) שם, ח.

(106) ראה שו"ע או"ח סימן ה. ספר המאמרים תרצ"ב שם. וש"נ.

(107) ראה שבת י, א.

(108) ברכה לג, יד (ושם) ומגד. וראה סידור עם דא"ח שער המילה קמב, א ואילך. ועם הוספות כו' מאדמו"ר הצ"צ: סהמ"צ שלו מצות מילה (ה, א ואילך). אוה"ת: במדבר (שבועות) ע' קט ואילך; נ"ך ח"ב ע' תשלח ואילך; סידור ס"ע שוב ואילך.

אש⁹³, כ"א ע"י הזקנים. אמנם בכדי שבהזקנים יהי' גילוי אור החכ' ממדריגתו של משה, הוא ע"י אמצעית אהרן, דאהרן הוא ממוצע בין משה לזקנים, דעבודת אהרן היא המשכת האה' ברשפי אש בנש"י בדרך מלמעלמ"ט, דכתיב⁹⁴ בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, דנרות הן נשמות שזהו עבודתו של אהרן להעלות הנשמות להיות בהן אהבה ברשפי אש, והוא ההפרש בין אש המזבח לאש המנורה⁹⁵, דאש המזבח הוא במורגש, ואש המנורה הוא בלתי מורגש, ולכן נק' אור, והוא ע"י השמן שהוא בחי' חכ', וזה הי' האמצעית של אהרן להמשיך אור החכ' בהמדות, שגם בהמדות יהי' בחי' הביטול כמו שהוא בבחי' חכ'. וזהו באר שבע שהוא מקור המדות, ויצא יעקב מבאר שבע, דהמשכת היו"ד בבחי' העקבים במדרי' היותר תחתונות הוא ע"י באר שבע, בחי' בינה מקור המדות. וילך חרנה הוא בחי' מל', ההמשכה בבחי' דיבור העליון, דחרן עם הכולל בגימט' גרוין⁹⁶ שהוא דבור, ובכללות הוא בחי' עדאת"ג, דבחי' בינה הוא עלדאתכ"ס, ומל' הוא בחי' דבור עלדאת"ג, ומל' הוא בחי' מקור לעולמות ביי"ע, דכתיב⁹⁷ מל' מל' כל עולמים, והיינו שתהי' המשכת היו"ד, אור החכ' גם בבי"ע, וזהו יעקב המשכת היו"ד בבחי' עקבים ומדרי' היותר תחתונות דבי"ע, א"כ הי' ירידה גדולה לגבי אור החכ', אמנם ירידה זו צורך עלי' היא. וזהו דכתיב⁹⁸ ויפגע במקום, דמקום הוא בחי' מל'⁹⁹, אך הוא במדרי' עליונה יותר בספי' המל' שהו"ע עושין רצונו ש"מ¹⁰⁰, והיינו המשכת גילוי אוא"ס במל', שע"י הביטול דחכ' נמשך גילוי אוא"ס במל' ובבי"ע, שבזה נשלמה הכוונה בדירה בתחתונים, דנתאוה¹⁰¹ הקב"ה להיות לו ית'¹⁰² דירה בתחתונים, שע"י עבודת התחתונים נשלמה הכוונה העליונה בגילוי אוא"ס ב"ה ע"י עבודת התחתונים דוקא. וזהו דכתיב¹⁰³ ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם, עולם ועולם הו"ע עדאתכ"ס ועדאת"ג¹⁰⁴, דכשם שבעדאתכ"ס שהוא בחי' ביטול מאיר גילוי אוא"ס ב"ה, כמו"כ בעדאת"ג יהי' הביטול ויאיר גילוי אוא"ס. וזהו וילן שם כי בא השמש¹⁰⁵, שמש הוא שם הוי', דכתיב¹⁰⁶ שמש ומגן ה"א, דשם אלקים מעלים ומסתיר על שם

(53) בד"ה ויצא יעקב פר"ת הנ"ל הערה 1 מצייין כאן: וכמ"ש ב[לקו"ת] ד"ה בהעלותך הב' [לא, ד ואילך].

(54) בהעלתך ח, ב.

(55) ראה המשך תער"ב ח"ב ס"ע איכח ואילך. ספר המאמרים תרס"ג ח"א ע' קי. תרפ"ה ע' לו ואילך.

תש"ח ע' 39.

(56) לקוטי תורה להאריז"ל ר"פ ויצא. פי וישב. תו"א וארא נח, ג.

(57) תהלים קמה, יג.

(58) ויצא כח, יא. וראה אוה"ת ויצא קעג, ב ואילך.

(59) תניא שעהייהו"א פ"ז (פב, א). אוה"ת שם.

(60) ברכות לה, ב. אוה"ת שם.

(61) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.

(62) ראה ד"ה תקעו שנה זו (תרצ"א). וש"נ.

(63) תהלים קו, מת. דברי הימים א טז, לו.

(64) לקו"ת פ' ראה יט, ב. ועוד.

(65) תהלים פד, יב. וראה תניא שעהייהו"א פ"ד ואילך. אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ.

הוי', כמגן ונרתק השמש על עצם השמש שהוא בשביל שהעולם יוכל לקבל אור השמש, כמו"כ ההעלם וההסתר דשם אלקים הוא בשביל ההתהוות, וזהו"ע שקיעת השמש, דשמש הוי' נשקע בהנרתק דש' אלקים, אבל הכוונה להיות זריחת השמש שיהי גילוי אוא"ס ע"י עבודת התחוננים דוקא, וע"ז הוי' יציאת יעקב לחרן לברר בירורים, להעלות אורות דתהו ע"פ העבודה וסדר דתיקון.

קיצור. השגה מקור למדות. ולכן שמע קודם לואהבת. חכמה ביטול. אהרן ממוצע בין משה לזקנים בהשפעת הבשר. אהבה ברשפי אש. אש המזבח ואש המנורה. מורגש ובלתי מורגש. וילך חרנה המשכת ביטול החכמה במל' שבבי"ע. כי בא השמש הוי' ואלקים.

ד) **והנה** פי' ה' בזהר דבאר שבע הוא בחי' מל', וילך חרנה הוא עלמא דפרודא, דחרן הוא מל' חרון אף⁶⁶ שהוא ק"ג. דהנה יש קול ודבור, דכשהקול מאיר בהדבור אז נקרא גרון, וכשאין הקול מאיר בהדבור נק' חרון, דחרן הוא מל'⁶⁷ נחר גרוני⁶⁸, דחרן הוא היפך אתוון נחר⁶⁹, ועל לע"ל כתיב⁷⁰ ונגלה כבוד הוי' וראו כי"ב כי פי ה' דבר, לפי שאז יאיר הקול בהדבור, ועכשו אין הקול מאיר בהדבור, דהקול הוא בא מהבל הלב, וישנם ז' הבלים⁷¹ שהם הז"מ⁷², דהבל הוא אור וחיות המתפשט, ולכן גרון הוא ז"מ הבל⁷³, דכשההבל מאיר בהקול אז הקול מאיר בהדבור ונק' גרון, אבל כשאין ההבל מאיר בהקול אז נק' חרון, נחר גרוני, וזהו וילך חרנה, והוה ירידה גדולה. אמנם ירידה זו צורך עלי' להיות העבודה באתכפי' ואתהפכא חשול"ג ויתרון האור מתוך החשך⁷⁴ דוקא, וע"ז הוי' הליכת יעקב לחרן, דהליכתו היתה למדרי' היותר עליונה וגבוהה, דכתיב⁷⁵ הידעתם את לבן בן נחור, ואי' במדרש⁷⁶ לבן מי שמלבין עוונותיהם של ישראל, ולכן⁷⁷ הכה"ג ביהכ"פ הוי' לובש בגדי לבן ונכנס לקה"ק לפני ולפנים⁷⁸, אשר משם נמשך סליחת העוונות, דגוון לבן הוא גוון עצמי⁷⁹,

הליכת יעקב הוי' ללבן אל בחי' ומדרי' גבוה הלזו*. וכתיב⁸⁰ וללבן שתי בנות שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל, ה' גדולה מח' עדאתכ"ס, וה' קטנה דבור עלדאת"ג⁸², וצאן לבן הן הנשמות, דצאן אלו ישראל⁸³, וכמ"ש⁸⁴ ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ומעשה אבות סימן לבנים⁸⁵, הנה ירידת הנשמה בגוף הוא לברר המח' ודבור שהם לבושי הנפש, דעיקר העבודה היא בלבושי המחוד⁸⁶, דיש שלשה לבושים מחדו"מ⁸⁷, המעשה היא עשי' בפועל, ועיקר ענין העבודה הוא במחוד. דהנה⁸⁸ ארוז"ל⁸⁹ על ג"ד העולם עומד על התו' ועל העבודה ועל גמ"ח, שהן ג' ענינים תו' ותפלה ומעשה המצות, שהם מחדו"מ, דעבודה היא עבודת הקרבנות, דעיקר העבודה הוא במח', שהכהן צריך לחשוב לשם זבח ולשם זובח⁹⁰, ומחשבת חוץ פוסל, ואם חשב חוץ לזמנו וחוץ למקומו פסל את הקרבן⁹¹, וכמו"כ הוא בתפלה שהיא במקום הקרבנות, דתפלה כנגד תמידין תקנו⁹², הנה התפלה נק' עבודה, דכתיב⁹³ ולעבדו בכל לבבכם וארוז"ל⁹⁴ איזהו עבודה שבלב הוי' אומר זו תפלה, דתפלה נק' עבודה שבלב, איין עבודה מיטן הארצען און אין הארצען⁹⁵, דעיקר עבודת התפלה היא במח', דתפלה הו"ע ההתקשרות, וכמאמר⁹⁶ התופל כלי חרס, דהתקשרות שבתפלה הוא מלמטלמ"ע, התקשרות הנשמה באלקות, וההתקשרות הרי עיקרו היא רק בהלבוש דמח', דמח' הרי כל ענינה הוא התקשרו', דמעשה יכול להיות בלא התקשרות לגמרי,

(* וי"ל לבן בן נחור, מדרי' העליונה היא בחי' לבן וכשנפלה בשבה"כ הוא נחור חרון בוא"ו והבירור ע"י שם ב"ן⁸⁰).

- (80) על קטע זה כתב רבינו: „אצל". ראה שוה"ג להערה 22.
 (81) שם, טז.
 (82) ראה תו"א שם כב, ד ואילך.
 (83) ראה אוה"ת פ' ראה ע' תשפד ואילך. ע' תשצה ואילך. לקו"ש חט"ו ע' 252 ואילך.
 (84) יחזקאל לד, לא.
 (85) ראה תנחומא לך ט. בר פ"מ, ו. רמב"ן לך יב, ו. שם, י. יד, א. תולדות כו, א. שם, כ. וישלח לב, ד. ס"פ ויחי. אוה"ת ר"פ לך.
 (86) ראה תניא פי"ב.
 (87) תניא פי"ד.
 (88) בהבא לקמן – ראה לקו"ת אחרי כה, סע"ד ואילך. ספר המאמרים תר"ל ע' רמא. ע' שי. ע' שטו ואילך. תרח"ץ ע' מח ואילך.
 (89) אבות פ"א מ"ב.
 (90) זבחים מו, ב.
 (91) שם כט, ב.
 (92) ברכות כו, ב.
 (93) עקב יא, יג.
 (94) תענית ב, א.
 (95) ראה גם ספר המאמרים תרפ"ח ע' קד. ד"ה מי יתן מציון שנה זו (תרצ"א). אגרות-קודש אדמו"ר מהררייצ" ח"ב ע' תקד. ח"ז ע' פד. ח"ח ס"ע קסו ואילך. ח"י ע' קלא. ועוד.
 (96) כלים פ"ג מ"ה. וראה תו"א ר"פ תרומה. ספר המאמרים תש"ט ע' 79. וש"נ.

- (66) ראה בר פס"ח, יג. זהר ויצא קמז, א. פרש"י ס"פ נח (וראה לקו"ש חט"ו ע' 63 ואילך).
 (67) תהלים טז, ד.
 (68) לקו"ת תורה להאריז"ל פ' וישב. תו"א ויצא כא, ג"ד. כב, ב.
 (69) שער הפסוקים להאריז"ל לך לך יב, ד. לקו"ת תורה להאריז"ל ס"פ וירא.
 (70) ישעי' מ, ה.
 (71) קהלת א, ב. קה"ר עה"פ. זהר (סתרי תורה) ר"פ ויצא.
 (72) – הז' מדות. ראה אור החמה לזהר שם. ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תתפא ואילך.
 (73) יונת אלם לרמ"ע מפאנו פמ"ו. וראה גם אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' תקפח.
 (74) ע"פ קהלת ב, יג.
 (75) ויצא כט, ה.
 (76) ראה בר פ"ע, י.
 (77) ראה לקו"ת אחרי כה, סע"ב ואילך.
 (78) ראה יומא לב, ב. ובכ"מ.
 (79) ראה לקו"ת שם. תו"א ויצא כד, א. ובכ"מ.